

QUÍ DIZ QUE RAS SIRPIENS NO VUELAN?

QUI DIU QUE LES SERPS NO VOLEN?

Luzía Fernández Ferreres / Daniel Cremades Fernández

... A Dani

Testo/Text: Luzía Fernández Ferreres
Ilustracions/Il·lustracions: Daniel Cremades Fernández

Diseño y maquetación /Disseny i maquetació: Publicomp
Edita: Gobierno d'Aragón. Dirección Cheneral de Política Lingüística/Govern d'Aragó. Direcció General de Política Lingüística
D.L.: Z-729-2020

Vé-te-me una vegata quera sirpién dorata, tot bimboliando por a selva, veyó fumo salindo por a chaminera de ra casa de l'abre. Se bi amañó como un betén, fendo culebretas entre ras teflas e ras chicoinas de ra selva encantata en do viviba. Si bi saliba fumo platero que Ana, Chulia, Dani e Guiral bi yeran aintro...

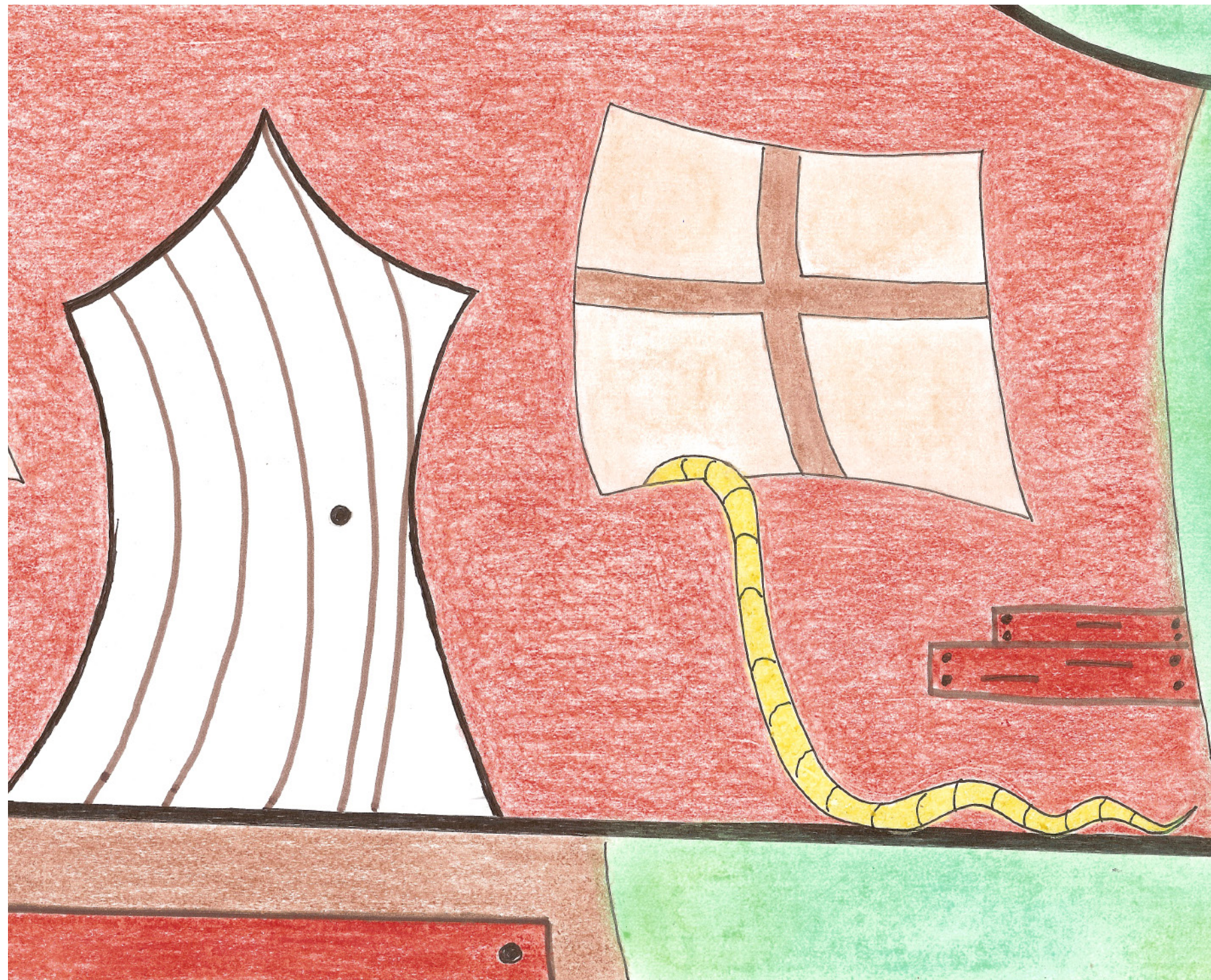
Vet aquí una vegada que la serp daurada, mentre vagarejava pel bosc, va vore fum que eixia per la xumenera de la casa de l'arbre. Es va apropar ràpidament, fent ziga-zagues en mig dels trèvols i les xicoines del bosc encantat on vivia. Si hi eixia fum de ben segur que l'Aina, la Júlia, el Dani i el Gerard hi eren a dins...

Amagata e parando orella bi dentró á monico por a finestreta, mirando de no fer-ie estrapaluzio pora que no la sentisen arribar-ie. Fendo el tato arredol paró cuenta de que ixa vegata en a cabaña no bi yera que Dani fendo-se una clucadeta; án yeran os atos? –pensó. Allora ra sirpién determinó de chitar-se un ratet á ro canto suyo ta sorprender-lo en que se despertase. Cuasi sien de parar-ie cuenta s'endormisquió tamién, hipnotizata por o sonito de ras fuellas de ra tremoleta, que tritolaban fendo un suave serol.

Poco dispués Dani despertó inquesto, notando que bela cosa li feba cozzquilletas en o naso; en ubrir os uellos se trobó con una coda punchuda debán e metió un chilo súper granizo, despertando de rapiconté á ra pobra sirpién que, con firme espanto, metió un escazilo tan gran como ferba un lupo en chafar-se ra coda. Pero de camín, en veyer-se mutuamén as caras de zera que en feban, prenzipiron á esmelicar-se e allora s'abrazoron bailando de goyo.

D'amagat i parant l'orella hi va entrar a poc a poc per la finestreta intentant no fer massa xivarri per tal que no la sentiren arribar-hi. Tafanejant al seu voltant va vore que aquell cop a la cabanya només hi era el Dani fent-se una migdiada; on estaven els altres? –va pensar. Llavors la serp va decidir d'estirar-se una miqueta al seu costat per tal de donar-li una sorpresa quan es despertara. Gairebé sense adonar-se'n es va adormir també, hipnotitzada pel so de les fulles del trèmol que sorollaven fent un suau xiu-xiu.

Poc després el Dani es va despertar molest, notant que alguna cosa li feia cossiganyes al nas; quan va obrir els ulls es va trobar amb una cua punxeguda a davant i va fer un crit súper gran, despertant de cop i volta la pobra serp que, molt espantada, va udolar com fa un llop quan li calciguen la cua. Però de seguida, en veure's mútuament les cares de por que feien, van començar a riure a rialla batent i llavors es van abraçar ballant d'alegria.

— Feba tempos que no venibas ta ra cabaña Dani, te trobaba á faltar. Yes venito en o momento perfecto porque tiengo que amostar-te una cosa estrania que m'he trobata en a montaña –dizió ra sirpién.

— Vale, pues imo-nos-ne á escape porque abré á tornar luego ta casa que ro mio lolo m'aspera e si no marchamos agora no nos vagará de fer-lo tot. Qué ye ixa cosa que me quiers amostar...?

— Ummmmm..., pazienza colega.

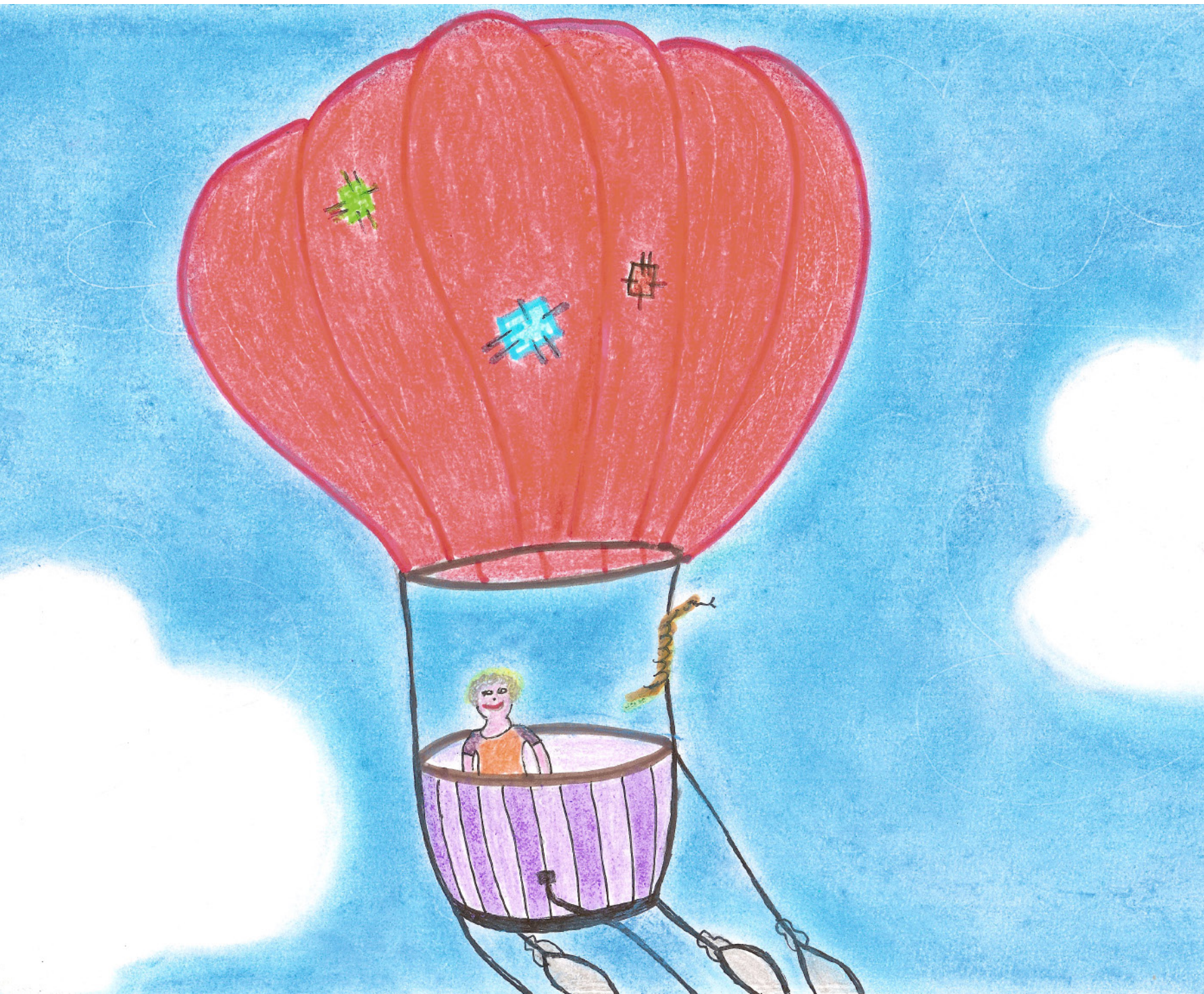
E allora marchoron aventatos enta ra montaña, alcorzando camino por o Sendero de l'Alto. Yeran bien goyosos de veyer-se porque yeran buenos amigos encara que, estando tan diferens l'una de l'atro, nengún no replecaba por qué s'apachaban tan bien.

— Feia temps que no venies a la cabanya Dani, et trobava a faltar. Has vingut al millor moment perquè em cal ensenyar-te una cosa estranya que m'he trobat a la muntanya –va dir la serp.

— D'acord doncs, anem-nos-en a escape perquè hauré de tornar prompte a casa que el iaio m'espera i si no marxem ja no tindrem temps de fer-ho tot. Què és esta cosa que em vols ensenyar...?

— Ummmmm..., paciència col·lega.

I aleshores van marxar aventats cap a la muntanya, escurçant camí pel Sender de Dalt. Estaven molt contents de veure's perquè eren bons amics encara que, sent tan diferents l'una de l'altre, ningú no entenia per què sintonitzaven tan bé.

En arribar-ie Dani quedó mocau de raso: debán suyo teneba un globo royo; pero no pas yera un globo cualsequier, no, yera un globo aerostatico chigán que, bien tieso, pareixeba invitar-los á puyar-ie.

— Ooooh! Sirpién dorata, te ferba goi de volar un poquet?

— Volar?, yo?, as sirpiens no volamos, no femos que reptar arrozegando-nos por tierra... Pero claro, si tu bi vas..., pues yo m'apunto tamién!

De bote boleyo puyoron ta ra zesta soltando ra baguera que lo ligaba á un abre, dixando que una airera fresca e suave los empentase entalto, fendo que ro globo sulcase l'aire como una polita boira.

Voloron e voloron goyosamén alufrando arredol con os prismaticos dica que veyoron de lueñes a soniata mar azul e, en a placha, unas chicotas mans fendo zeños e salutando-los con muita rasmia.

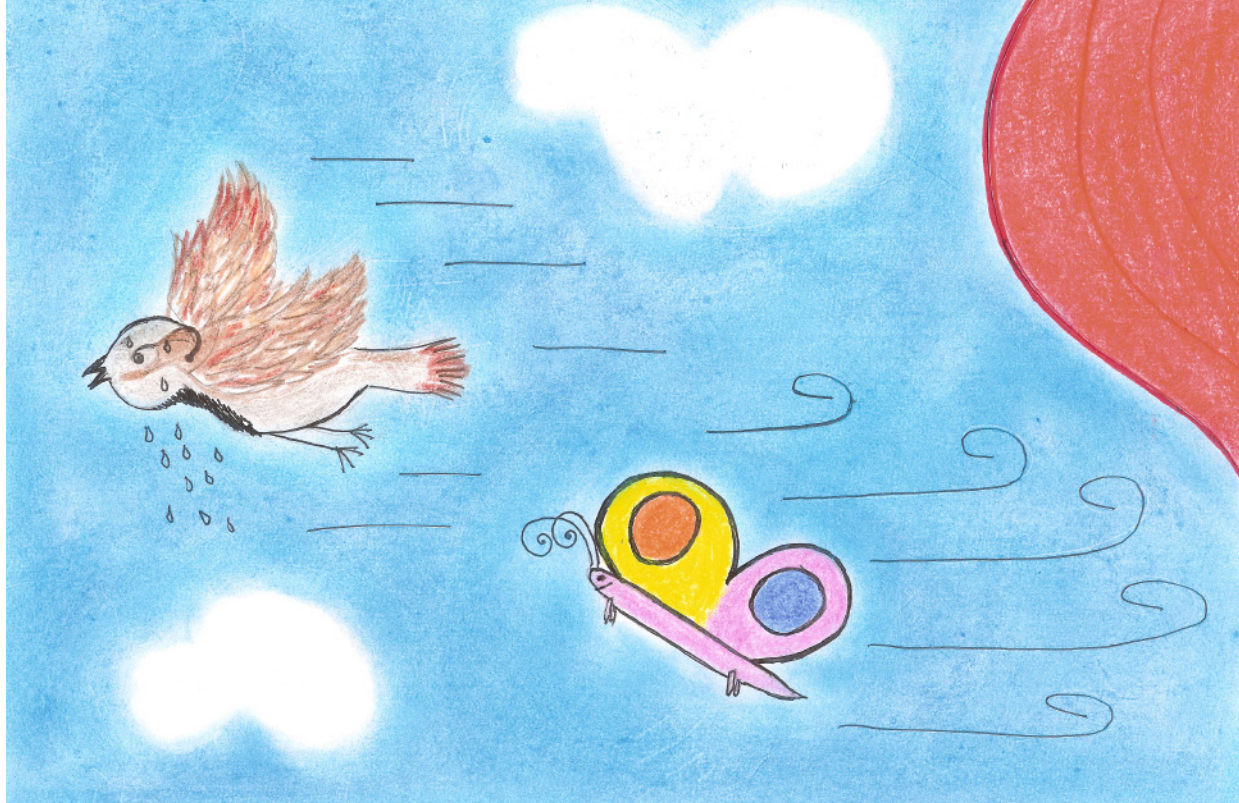
Quan van arribar-hi el Dani va quedar bocabadat: davant seu hi havia un globus roig; però no era pas un globus qualsevol, no, era un globus aerostàtic gegant que, ben tieso, pareixia que els hi convidava a pujar.

— Ooooh! Serp daurada, et fa goig de volar un poquet?

— Volar?, jo?, les serps no volem, només reptem arrossegant-nos per terra... Però és clar, si tu hi vas..., doncs jo m'apunto també!

Tot d'una van pujar al cistell i van deixar anar la corda que lligava el globus a un arbre, deixant que un vent fresc i suau els empentés amunt, fent que el globus solqués l'aire com un bonic núvol.

Volaren i volaren alegrement contemplant arreu amb els prismàtics fins que van vore ben al lluny la somiada mar blava i, a la platja, unes petites mans fent senyals i saludant-los molt apassionadament.

De momento ro telefono de Dani sonó. Yera ro suyo lolo preguntando que qué yera fendo.

— Ola!, bueno, yo, yo, yo so..., so chugando con un globo! –contestó Dani.

— Ah!, vale, pues no tardes guaire porque bien luego arribará mai e nos caldrá marchar china-chana enta casa.

— Prou que sí, no t'alticames que no faré tardi –aseguró ro nino.

De cop i volta el telèfon del Dani va sonar: Era el seu iaio preguntant que què estava fent.

— Hola!, bé, jo, jo, jo estic..., estic jugant amb un globus! –va contestar el Dani.

— Ah!, d'acord, doncs no tardes gaire perquè prompte arribarà la mare i ens caldrà marxar xino-xano cap a casa.

— Ja pots comptar que ho faré, no pateixes que no vindré tard –va assegurar el xiquet.

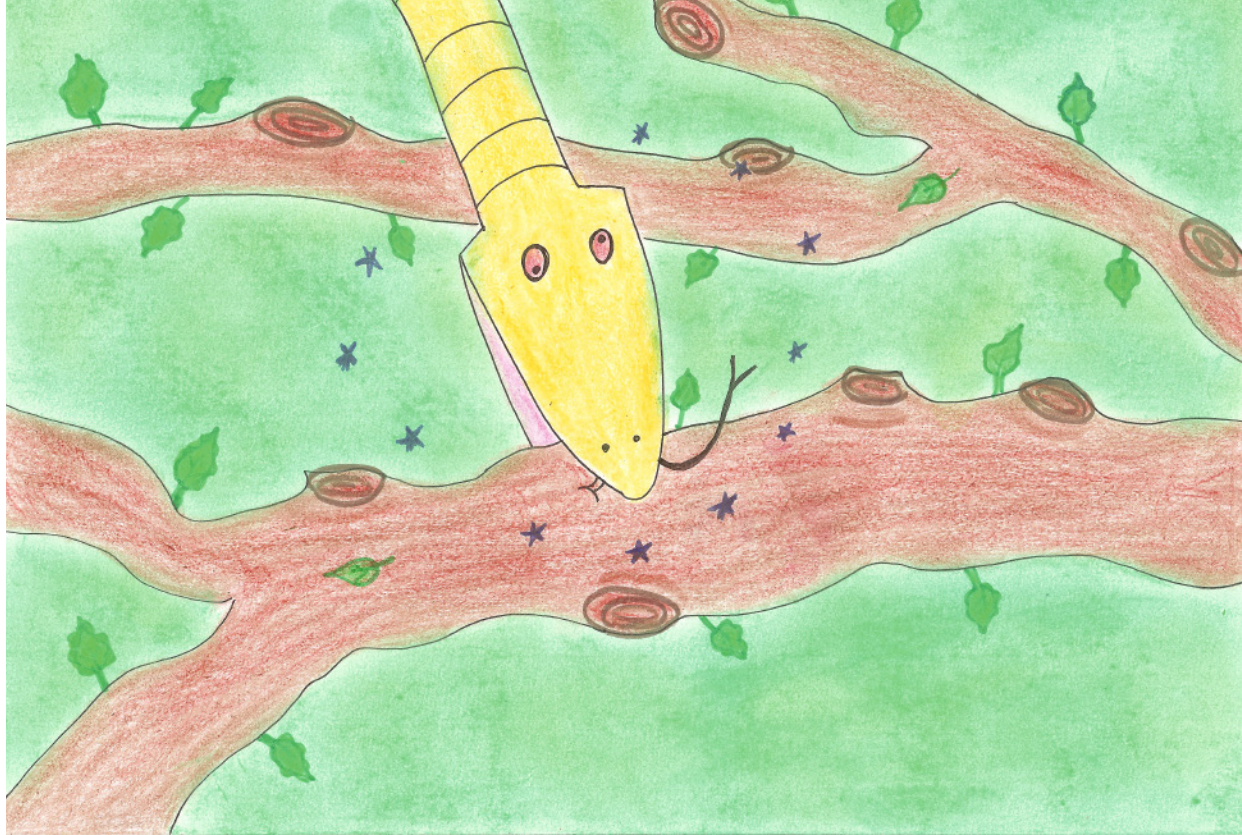
Alavez, dandalosos por as priesas, abioron á fer retecular o globo enta ra selva atra vegata, dixando ra placha ta un atro diya.

Volaban con prestura, seguitos d'un ixamen de muixons e mesmo d'una virabola aventata que se yera fendo una cursa con un gurrión.

Aleshores, ben preocupats per les presses, van haver de fer retrocedir el globus cap al bosc una altra vegada, deixant la platja per un altre dia.

Volaven amb rapidesa, seguits d'un eixam de moixons i, fins i tot, d'una palometa valenta que anava fent una cursa amb un pardal.

A ra fin plegoron á ro bosque encantato atra vegata e Dani s'aprezisó á pillar a baguera, fer-la chirar muitas vegatas e arrullar-la enta l'arbre en do bi yera ra caseta suya. Pero pasó que en o zaguer inte ísta li s'esbarizó de ras mans e cayó á tierra recutindo cuantra un cantal granizo que bi eba astí. Allora no sapioron qué fer-ie e toz os paixarez que los acompañaban pilloron venzida e miroron de fer baixar a zesta empentando firme.

A la fi van arribar al bosc encantat una altra vegada i el Dani es va afanyar per agafar la corda, fer-la girar moltes vegades i llençar-la contra l'arbre on estava la seua caseta. Però va passar que en l'últim moment esta li va relliscar de les mans i va caure a terra rebotant contra una pedra molt gran que hi havia. Llavors no van saber què fer-ne i tots els moixonets que els acompanyaven van prendre embranzida i van intentar fer baixar el cistell espentant fort.

Alavez Dani tenió una idea chenial e li dizió á ra sirpién dorata que ubrise bien á boca e que, en que podese, mosegase uno de ros camals de ro caixico con totas as suyas fuerzas. Esluzernata pero sien de tartir, a sirpién dorata obedezíó, entre que Dani la pillaba de ra coda, la feba chirar como un molinet en meyo d'un volcán d'aire e arrullaba ra suya capeza enta l'abre.

Aleshores el Dani va tenir una idea genial i li va dir a la serp que obrira bé la boca i que, quan poguera, mossegara una de les branques del roure amb totes les seues forces. Al·lucinada però sense dir ni piu la serp va obeir mentre que el Dani l'agafava de la cua, la feia girar com un molinet al mig d'un huracà i llençava el seu cap en direcció a l'arbre.

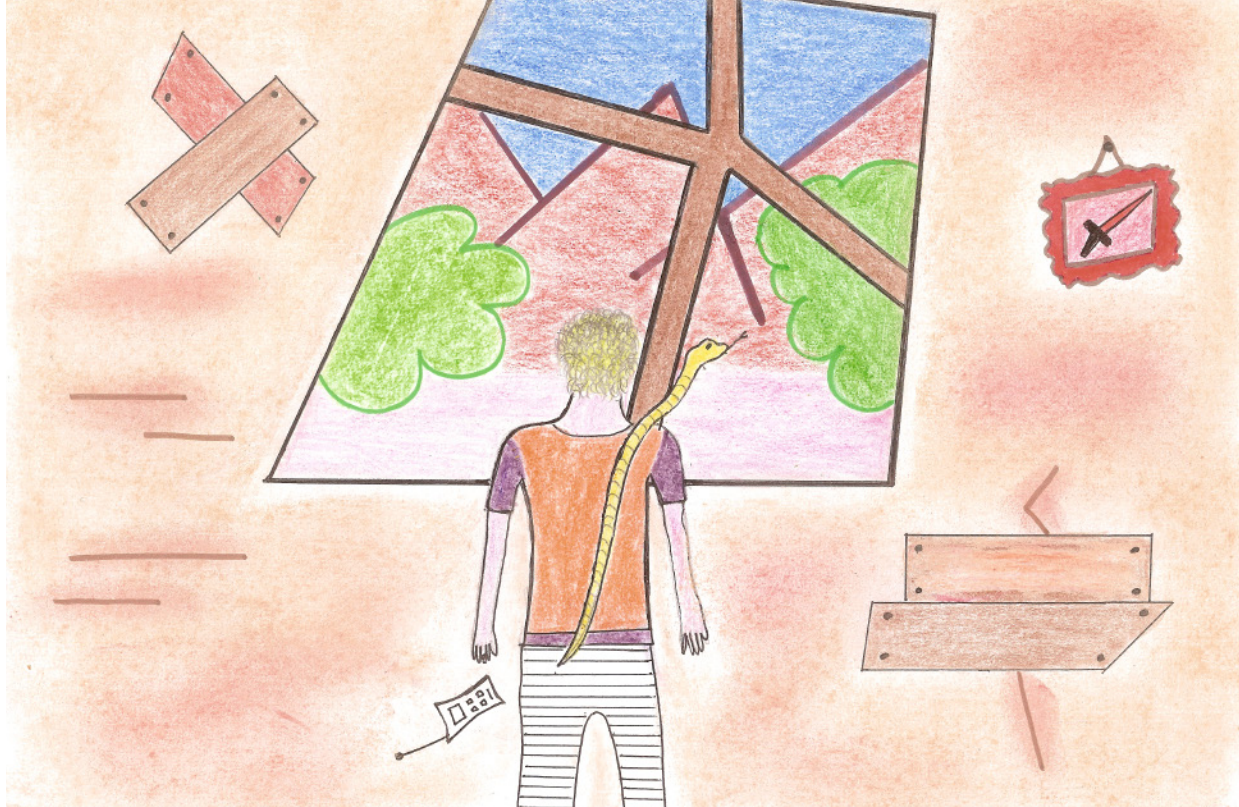

A sirpién apercazó de fincar os suyos diens en un camal granizo, chusto en o zaguer inte. Os muixons los aduyaban tirando á l'arreu, sien de reblar, e á ra fin entre totas e toz embarzoron o globo en a corona de ro caixico. Os paixaros piulaban goyosos en un conzierto como no s'eba ascuitato en muito tiempo en a selva.

Tanto chiloron que despertoron á ro señor gai que, muito encarrañado, miró de fer-los callar. Pero alavez a polita e zereña paixarela gosó d'invitar-lo á fer-se unas risas con els e ro gai, percutito de raso deván de l'atrevimiento de ro insecto, calló e s'avenió á fer fiesta tamién.

La serp va aconseguir clavar les seues dents en una branca molt gran que hi havia, just a l'últim moment. Els moixons els ajudaven tirant sense interrupció, sense claudicar, i al final entre totes i tots van estantolar el cistell a la copa del roure. Els moixons piulaven contents en un concert com no s'havia sentit en molt de temps al bosc.

Tant van cridar que van despertar al senyor gaig que, ben empenyat, va mirà de fer-los callar. Però llavors la bonica i eixerida palometa va gosar d'invitar-lo a fer-se unes rialles amb ells i el gaig, absolutament desconcertat davant l'atreviment de l'insecte, va callar i es va avenir a fer festa també.

Á ra fin, yeran totas e toz tan acotolatos que marchoron á descansar-se un poquet. A sirpién dorata, antimás, se sentiba muito estironiata: cuasi eba estata tallata en dos en fer de sogallo con o corpo suyo; d'atra man yera trista e dandalosa porque uno de ros suyos politos diens yera fincato en o camal de l'abre en cuentas d'estar aintro de ra suya boca. Antiparti Dani tamién eba una nafra graniza en a garra –de cuan a zesta s'eba estozata cuantra una branca de l'abre– que li feba prou mal.

A la fi estaven totes i tots tan esgotats que se'n van anar a descansar una miqueta. La serp daurada, a més a més, es trobava molt estirallada: quasi havia estat tallada en dos en fer de sogá amb el seu cos; per l'altre costat estava trista i neguitosa perquè una de les seues boniques dents estava ficada a la branca del roure en comptes d'estar-hi a dins de la seua boca. D'altra banda el Dani també tenia una gran ferida a la cama –de quan el cistell havia ensopegat amb una branca de l'arbre– que li feia prou mal.

Dentraron os dos e se chitoron en o leito, capuzatos encara en a aventura que remataban de vivir. O suenio los venzió á escape e se dormiron fundamén como ras marmotas fan d'ibierno, ixublidando inozenmén as obrigazions.

Poco dispués un grito telefonico, como un inquesto rebel maitinero, los metió dreitos d'un blinco.

Van entrar els dos i es van estirar al llit, submergits encara en l'aventura que acabaven de viure. La son els va vèncer de seguida i van caure adormits profundament com les marmotes a l'hivern, oblidant innocentment les obligacions.

Poc després el soroll d'una trucada de telèfon, com un maleït despertador al matí, els va fer llevar-se d'un bot.

Entre que contestaba de camín a ra trucata Dani e ra sirpién corrioron á alparziar por a finestra en busca de ro globo aerostático. O lolo de ro nino, que yera á l'atro cabo de ro aparato, yera encarrañado á saper cuánto desixindo-li que tornase ta casa.

— Ya viengo! Me'n torno ta casa á tot estrús! –contestó Dani.

E penchó sien de pensar-ie, bien alumbrato de no trobar-ie ni un solo sinal de ro globo. Os dos se miroron fito-fito uns segundos con cara de pampafigos e salieron de ra cabaña pora columbrar millor a corona en do bi caleba que ro globo n'estase aparcato. Pero alí no bi eba que verdas fuellas danzando...

Allora veyoron á ro viello gai que viviba en o caixico dende feba añadas e s'enfolgoron muito. Li preguntoron por a fiesta, por a virabola aventata, por os atos muixons... E, profés, por o globo. O gai allora los se miró como qui alufra un terrible espantallo e fuyó antis con antis pora tresbatir-los de vista de camín tot chilando:

— Son lunatos, son lunatos, son lunatos!, avisando asinas á toz os animals de ra selva de ro periglo, que ye ro que siempre fan istos muixons cuan veyen zerca una persona u una sirpién.

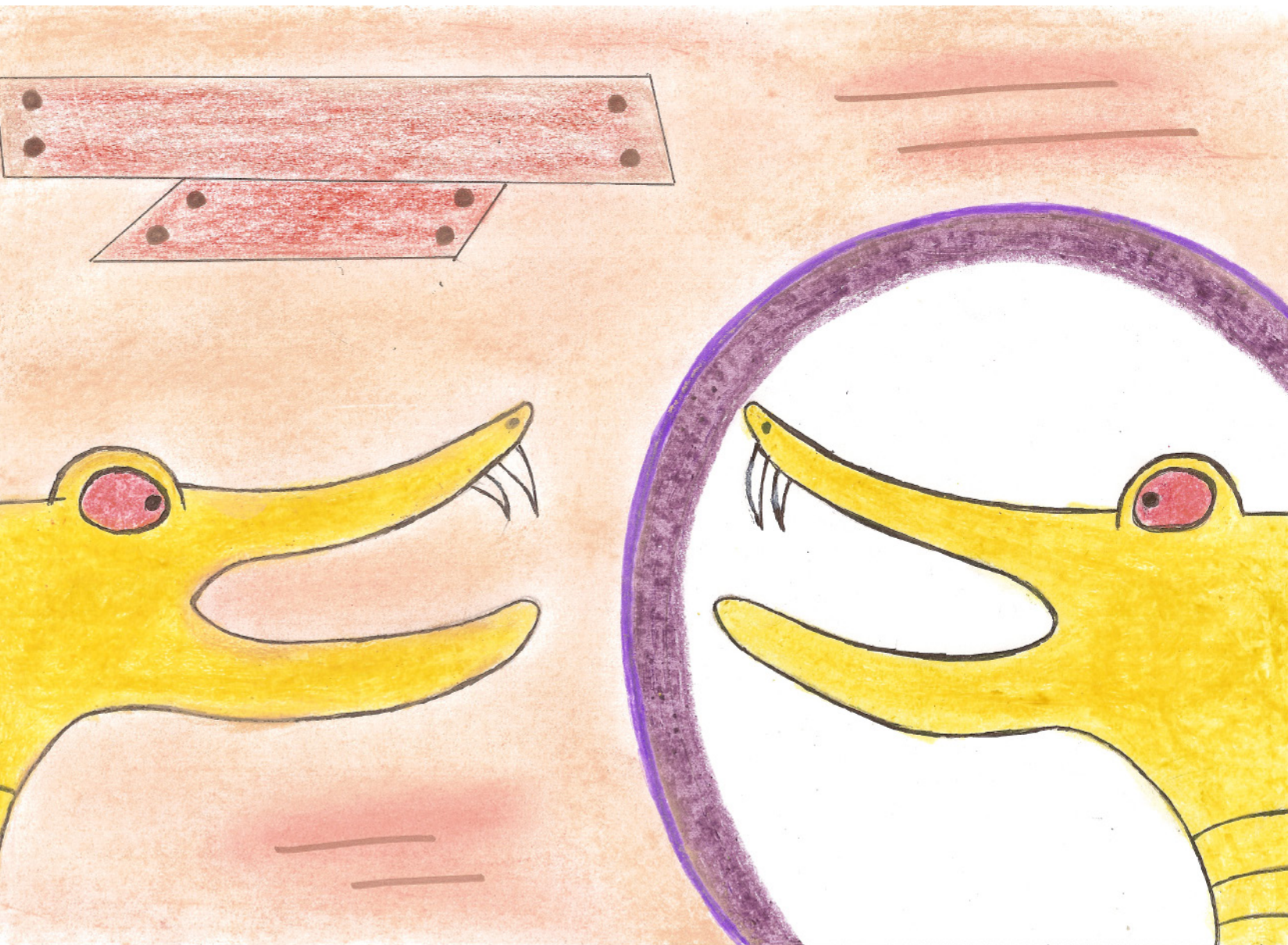
El Dani va contestar rápidamente a la trucada ahora que els dos anaven corrent a tafanejar per la finestra buscant el globus aerostàtic. El iaio del xiquet, que estava a l'altre costat de l'aparell, estava molt, però que molt emprenyat exigint-li que tornés a casa.

— Ja hi vaig! Torno cap a casa com un llamp! –va contestar el Dani.

I llavors va penjar gairebé sense adonar-se'n, ben sorprès de no trobar-hi ni un sol senyal del globus. Els dos es van mirar uns segons amb cara de blets i van sortir de la cabanya per tal d'observar millor la copa de l'arbre on calia que hi estiguera el globus aparcats. Però allà només hi havia verdes fulles dansant...

Llavors van vore al vell gaig que vivia al roure des de feia anys i es van alegrar molt. Li van preguntar per la festa, per la palometa valenta, pels altres moixons... I, per descomptat, pel globus. El gaig aleshores els va mirar com qui veu un terrible esbarramoixons i va fugir cametes ajudeu-me millor per tal de perdre'ls de vista mentre cridava:

— Estan sonats, estan sonats, estan sonats!, avisant així a tots els animals del bosc del perill, que és el que sempre fan estos moixons quan veuen a prop una persona o una serp.

Allora ra sirpién, sien de saper muito bien qué pasaba, mocha e embordiellata de tot, s'amañó á ro espiello retuno de ra parede e comprobó aliviata que encara conservaba ros suyos dos politos diens. Contino Dani se sacó ro pantalón e, qué rayo!, no trobó garra ferida en garra cabo. Cómo s'esmelicoron os dos en ixe inte!

Á ra fin tot yera estato un suenio d'ixos que cuan te dispiertas pareixen de tot reais. O que els no sapioron nunca estiό que, amán d'un cantal granizo que bi eba zerca d'alí, una baguera esfilorchata cayita de ro zielo sirvió de casa muitos años á un puyal d'animalez. Quí sape, talmén en as selvas encantatas cualesquier cosa ye posible, mesmo soniar dispiertos u chugar soniando..., u ras duas cosas de vez.

E cuento contato..., por a chaminera entalto ha volato!

Llavors la serp, sense saber ben bé què passava, moixa i feta un bunyol, es va apropar al mirall rodó de la paret i va comprovar alleugerida que encara conservava les seues dos boniques dents. Tot seguit el Dani es va treure el pantaló i, quina sorpresa!, no hi va trobar cap ferida enlloc. Com van riure els dos en aquell moment!

Al final tot havia estat un somni d'aquells que quan et despertes pareixen del tot reais.

El que no van saber mai els dos amics fou que a prop d'una gran pedra que hi havia darrere l'arbre, una soga desfilada caiguda del cel va servir de casa molts anys a un bon grapat d'animalets. Qui sap, potser als boscos encantats qualsevol cosa és possible, inclús somiar desperts o jugar somiant..., o les dos coses alhora.

I conte contat..., per la xumenera s'ha escapat.

Á DIBUIXAR...

No trobas que bi mancan dibuixos? Fes-los.

Á PENSAR...

- Por qué acucutaba ra sirpién á Dani dende ra finestreta?
- Án yeran Ana, Chulia e Guiral?
- Por qué Dani s'espanta, en primeiras, de ra sirpién dorata?
- Por qué saliba fumo de ra chaminera si yera estiu? Por qué no venieron os bombers?
- Por qué tritolaban as fuellas de l'abre?
- Por qué marchan á escape ros dos amigos de ra cabaña?
- Por qué ro lolo de Dani no s'encarraña con el cuan li diz que ye chugando con un globo?
- Quí creyes que ganó ra cursa?
- Por qué ro gai no se minchó á ra chicota pero sabrosa virabola?
- Qué animals piensas que pueden vivir en a baguera ixublidata?
- Cuántos animals trobamos en o cuento?
- Por qué ro gai piensa que Daniel e ra sirpién son lunatos?
- Qué ye pora tu mas importán: resolver o misterio u fer o que pareixe correcto?

Á IMACHINAR...

- Si estases Daniel e vivises ista aventura, que cosas en ferbas de diferens? E si estases una sirpién dorata?
- As sirpiens doratas no existen pero... Qué ferbas si te'n trobases una?
- Triga un/a compañero/a. Uno/a será Dani, l'atro/a será ra sirpién. Inventa una charrata en que ros dos amigos preban de convenzer á l'atro/a d'ir-se-ne á volar chuntos, de mientres que l'atro/a se niega. Puez camiar os papers u ros personaches.
- Qué piensas que fazió ro dueño de ro globo cuan tornó de ra excursión e no bi eba garra globo asperando-lo...?

A DIBUIXAR...

No et pareix que hi falten dibuixos? Fes-los.

A PENSAR...

- Per què aguaitava la serp al Dani des de la finestreta?
- On estaven l'Aina, la Júlia i el Gerard?
- Per què el Dani s'espanta en un principi de la serp daurada?
- Per què sortia fum de la xumenera si era estiu? Per què no van venir els bombers?
- Per què tremolaven les fulles de l'arbre?
- Per què se'n van els dos amics a correuita de la cabanya?
- Per què el iaio del Dani no s'enfada amb ell quan li diu que està jugant amb un globus?
- Qui creus que va guanyar la cursa?
- Quins animals penses que poden viure davall la soga oblidada?
- Per què el gaig no es va menjar la petita però sabrosa palometa?
- Quants animals apareixen al conte?
- Per què el gaig arriba a la conclusió que el Dani i la serp estan bojos?
- Que és per tu més important: resoldre el misteri o fer el que pareix correcte?

A IMAGINAR...

- Si fores en Daniel i visqueres esta aventura, què en faries de diferent?
- Les serps daurades no existeixen però... que faries si te'n trobares una?
- Tria un/a company/a. L'un serà el Dani, l'altre serà la serp. Inventa una conversa en què els dos amics intenten convèncer a l'altre d'anar-se'n a volar plegats, mentre que l'altre s'hi nega. Pots canviar els papers o els personatges.
- Què penses que va fer l'amo del globus quan va tornar de l'excursió i no hi havia cap globus esperant-lo?

ARAGÓN

www.lenguasdearagon.org